

**ข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมบทบาทที่เหมาะสม
ของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบัน :
ศึกษากรณีจังหวัดราชบุรี**

**Policy recommendations to promote the proper role of
Buddhist monks in youth development at the present
time : a Ratchaburi Province case study**

จิรพรรณ นิลทองคำ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บทบาทที่เหมาะสมของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบัน 2) องค์ประกอบที่ส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบัน 3) ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทที่เหมาะสมของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบัน การวิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และประชุมเชิงนโยบาย จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 30 คน ที่ถูกเลือกแบบเจาะจง จากพระสงฆ์และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพระสงฆ์ที่มีบทบาทด้านการพัฒนาเยาวชน ข้อมูลถูกนำมาวิเคราะห์แบบอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทที่เหมาะสมของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนในยุคปัจจุบัน ได้แก่ 1.1) เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน 1.2) การอบรมสั่งสอน สร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม 1.3) การเทศนาสั่งสอนในวันพระและวันสำคัญ 1.4) การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส 1.5) เป็นแบบอย่างที่ดี 1.6) การบริหารจัดการวัดให้ดึงดูดเยาวชน 2) องค์ประกอบที่ส่งเสริมบทบาทที่เหมาะสมพระสงฆ์ในการพัฒนาเยาวชน ได้แก่ เจ้าอาวาส ศรัทธาจากญาติโยม และประชาชนในชุมชน 3) ข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมบทบาทที่เหมาะสมของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนในยุคปัจจุบัน มีทั้งหมด 14 ข้อ อาทิ ส่งเสริมและสนับสนุนให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมและเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนโดยใช้หลักบวร

คำสำคัญ : บทบาทที่เหมาะสมพระสงฆ์ การพัฒนาเยาวชน ในปัจจุบัน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
e-mail : ajanjee@gmail.com

Policy recommendations to promote the proper role of Buddhist monks in youth development at the present time : a Ratchaburi Province case study

Jeerapan Niltongkam

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the proper roles of Buddhist monks in youth development at present; 2) factors toward the promotion of Buddhist monks' role in youth development; 3) policy recommendations on promoting the proper roles of Buddhist monks in youth development at present. This research was conducted with qualitative methods. An in-depth interview and a policy meeting were conducted by purposive sampling, which consisted of monks and people who were related to Buddhist monks who play roles in youth development, altogether 30 people in total. The data were analyzed by using analytic induction. The research findings were as follows. 1) The proper roles of Buddhist monks in youth development at present included: leading in community development, teaching and being supportive in ethics, preaching on Buddhist holy days and Buddhist holidays, helping underprivileged youth, behaving as a good role model, and managing temples to be attractive to youth. 2) The factors working toward the promotion of Buddhist monks' role in youth development were the abbots and faith in the community. 3) The policy recommendations on promoting the proper roles of Buddhist monks in youth development at present consisted of 14 ideas, such as to promote and encourage Buddhist monks to participate and to take a major part in activities for youth development by following the “Borvorn” (Home, Temple and School) concept.

Keyword : social role of Buddhist monks, youth development, present.

บทนำ

พุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนไทย วัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์กลาง การส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีของคนในชุมชนทั้งด้านการบวช การเรียนหนังสือ ตัวอย่างเช่น สุนทรภู่ก็เรียนหนังสือที่วัดชีปะขาว ในคลองบางกอกน้อย พระเทพโมลี(กลั่น) ศึกษาที่วัดพลับ(วัดราชสิทธิาราม) ธนบุรี สมเด็จพระปรมามวชิรโชติในรศศึกษาจากสำนักวัดโพธิ์ เป็นต้น มีความสัมพันธ์กันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนร่วมกันในการพัฒนาเด็กและเยาวชน แต่กาลเวลาที่เปลี่ยนไป กระบวนการพัฒนาประเทศที่มีการก้าวตามกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ค่านิยมของคนในสังคมและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามกระแสโลกที่มีการสื่อสารไร้พรมแดนผ่านเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ วิถีความเป็นไทย วิถีความพอเพียง ค่อยถดถอย ตัวอย่างเช่น การละเลยหลักธรรมด้านปียวาจา ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล อาทิ การแสดงออกทางวาจาของบุตรหลานที่ไม่ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุทำให้เกิดปัญหาด้านความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (พงศธร พิเศษฐิติลป์, 2556 : 59) การครอบงำของระบบทุนนิยมต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมทุกภาคส่วนทุกอาชีพ พระสงฆ์ก็เป็นกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากข้อมูลศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง “พระสงฆ์กับวัดถุญนิยม” จากการสำรวจถึงความเหมาะสมของพฤติกรรมพระสงฆ์ ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.39 ระบุว่า เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพราะพระสงฆ์อยู่ในสมณเพศสมควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่พุทธศาสนิกชน ควรละซึ่งกิเลสทางโลก ไม่ว่าจะเป็นความโลภ ความหลงใหลในวัตถุนิยมต่างๆ เช่น การครอบครองรถยนต์ราคาแพง ใช้สินค้าแบรนด์ดังๆ ราคาสูง สะสมทรัพย์สินส่วนตัวมูลค่าสูงเกินฐานะ ซึ่งสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้พระสงฆ์มีพฤติกรรมวัดถุญนิยมหรือบริโภคนิยมมากที่สุด พบว่า เกิดจากพระสงฆ์ติดไม่ขาดจากทางโลก ทำให้พุทธศาสนิกชนไม่อยากจะเข้าไปทำบุญมากที่สุด และจากการมีข่าวด้านลบของพระสงฆ์ เช่น เสพย์ยาบ้า ดื่มสุรา ยุ่งสีกา (สุวิชา เป้าอารีย์, 2556 : 1) ภาพลักษณ์ของวัดและพระสงฆ์ถูกลดคุณค่าลงอย่างมาก ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อวัดและพระสงฆ์น้อยลง จากอดีตวัดซึ่งเคยเป็นสถานที่สร้างบุญในสมัยก่อน ผู้คนเข้าวัดเพื่อทำบุญและฟังเทศน์ หรือไม่ก็ร่วมงานของทางวัด เพื่อความสุขทางใจ ภาคภูมิใจในการทำบุญ ฟังเทศน์ การช่วยงานวัดด้วยความรู้สึภาคภูมิใจในการเสียสละให้วัดที่เรียกว่า “อิมบุญ” กลายเป็นสถานที่เฉพาะคนแก่เฒ่าจะเข้าไปหาความสุขทางจิตใจ ส่วนวัยรุ่นและคนสมัยใหม่ไม่สนใจ (เดชปณฺโญ ภิกขุ, 2557) นับเป็นความสูญเสียเชิงสังคม เพราะวัดและพระสงฆ์เป็นส่วนสำคัญของสถาบันศาสนาในการขัดเกลาและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมตามหลักพุทธศาสนาแก่ประชาชน นับเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคนและสังคม โดยที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) วางยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนให้ความสำคัญกับ 5 ประเด็นสำคัญ เช่น

การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม เห็นได้ว่ารัฐบาลให้ความสำคัญการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาบทบาทของสถาบันหลักทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน

พระสงฆ์ซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่ควรมีบทบาทในการพัฒนาเยาวชนให้เข้มแข็งเป็นทุนมนุษย์ของชาติในหลายประการ จากการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนมีหลายพื้นที่ เช่น พื้นที่ในจังหวัดนครปฐม และจังหวัดราชบุรี (พระครูสมุห์มงคล สิริมุงคโค (ทองเจริญ), 2555 : 129 ; พระใบฎีกาไพศาล กมพูนสิริ, 2555 : 118) พบว่า พระสงฆ์เป็นต้นแบบทางจริยธรรม เป็นผู้อบรมสั่งสอน เป็นผู้เตือนสติ เป็นผู้ปลูกฝังคุณธรรม และเป็นผู้สร้างจิตสำนึกของเยาวชนต่อสังคม โดยครู ผู้ปกครอง และพระสงฆ์ ต้องร่วมด้วยช่วยกันในการพัฒนาเยาวชน เดินหน้าไปพร้อมๆ กัน ด้านการสอน การอบรมธรรมะ โดยพระสงฆ์เป็นส่วนหลักที่ทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลได้ เพราะธรรมะช่วยขัดเกลาและช่วยซึมซับด้านธรรมะให้ดียิ่งขึ้น แต่ในปัจจุบันหลักสูตรการศึกษาไม่มีการบรรจุวิชาศีลธรรมในการศึกษาของนักเรียนอย่างชัดเจน เป็นเพียงส่วนหนึ่งของรายวิชา โรงเรียนหลายแห่งพยายามแยกตัวออกจากวัด โอกาสในการอบรมสั่งสอนเด็กของพระสงฆ์น้อยลง เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองมุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจ โรงเรียนมุ่งเน้นการสร้างนักเรียนในการสอบแข่งขันเพื่อการสร้างชื่อเสียง

จังหวัดราชบุรีมีเยาวชนบางกลุ่มยังคงมีพฤติกรรมเสี่ยง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษา ไปวัด/โบสถ์/มัสยิด เฉลี่ยร้อยละ 9.53 นั่งสมาธิสงบจิตใจ เฉลี่ยร้อยละ 6.57 แต่ดื่มเหล้า (ครั้งคราวถึงประจำ) เฉลี่ยร้อยละ 30.37 สูบบุหรี่ (ครั้งคราวถึงประจำ) เฉลี่ยร้อยละ 12.37 (สถาบันรามจิตติ, 2558) มีประพฤติกรรมไม่เหมาะสม ตัวอย่างเช่น มีเพศสัมพันธ์กันในโรงภาพยนตร์ (สปริงนิวส์, 2555) ขับไล่กวดยิงกันบนถนน และสาดกระสุนเข้าไปในร้านอาหาร (มติชนออนไลน์, 2555) ยกพวกตีกัน ใช้อาวุธปืน ระเบิดปิงปอง สนับมือ เป๊็บ และไม้ ตะลุมบอนในสนามฟุตบอลของวิทยาลัยเทคนิค (ผู้จัดการออนไลน์, 2556) ทั้งที่มีวัดในการอบรมพัฒนาหลายแห่งที่เหมาะสมสำหรับการขัดเกลา เช่น วัดเขาวัง วัดถ้ำสิงโตทอง วัดพระศรีอารยวัดบัวงาม เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคม การที่บทบาทพระสงฆ์คลาดเคลื่อนไปมากดังที่กล่าวมา ทำให้เยาวชนไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดีอย่างบรรลุป่าหมาย ควรทำอย่างไรให้พระสงฆ์ไทยเข้าใจและมีโอกาสได้แสดงบทบาทได้อย่างเหมาะสมในการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีคุณค่า โครงการวิจัยเรื่อง “ข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมบทบาทที่เหมาะสมของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนยุคปัจจุบัน” เป็นการค้นหาคำตอบที่มีคุณประโยชน์ต่อการสร้างศักยภาพและการแสดงความสามารถของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม รวมถึงส่งเสริม ทะนุบำรุงและพัฒนาคุณค่าทางศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ที่จำเป็นต่อการพัฒนาทางสังคมและพัฒนาคุณภาพเยาวชนในสังคมไทยปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. บทบาทที่เหมาะสมของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบัน
2. องค์ประกอบที่ส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบัน
3. ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทที่เหมาะสมของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ระยะเวลาที่ศึกษาตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2558 – 31 สิงหาคม 2559 มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร

ประชาชนในจังหวัดราชบุรี กลุ่มผู้ประกอบการ ครูอาจารย์ พระสงฆ์ ประชาชนในชุมชน และเยาวชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ร่วมกับการสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม และการบันทึกการสังเกต

3. การรวบรวมข้อมูล

3.1. ผู้วิจัยได้กำหนดบุคคลกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จำนวน 30 คน โดยวิธีเจาะจงจากผู้มีคุณสมบัติ ดังนี้

1) ผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนา ได้แก่ ผู้อำนวยการพระพุทธรูปจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด นักวิชาการด้านศาสนา อาจารย์ผู้สอนศาสนาในมหาวิทยาลัยจำนวน 10 คน

2) พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาด้านการพัฒนาเยาวชนในจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วยเจ้าอาวาส พระสงฆ์ที่มีบทบาทเป็นหัวหน้าโครงการหรือผู้รับผิดชอบหลัก พระวิทยากร จำนวน 10 รูปที่มาจาก (1) วัดที่ดำเนินโครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจารีณีภาคฤดูร้อน (2) วัดซึ่งเป็นศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวันอาทิตย์ และ (3) วัดที่ดำเนินกิจกรรมธรรมศึกษา

3) บุคลากรในหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาในการพัฒนาเยาวชนในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ ครู อาจารย์ เยาวชน ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำชุมชนท้องถิ่น จำนวน 10 คน

3.2. การจัดประชุมเชิงนโยบาย (policy meeting) เพื่อศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทที่เหมาะสมของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบันจำนวน 1 ครั้ง หลังจากมีการสังเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย ผู้เข้าร่วมประชุม คือ กลุ่มผู้ปกครอง ครูอาจารย์ พระสงฆ์ ประชาชนในชุมชน เยาวชน ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี จำนวน 30 รูป/คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytic induction) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต และทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation)

สรุปและอภิปรายผลในการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ศึกษาบทบาทที่เหมาะสมของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบัน สรุปได้ดังนี้

1. บทบาทพระในการเป็นผู้นำการพัฒนาชุมชน มีดังนี้ 1) บทบาทที่อยู่ในกรอบความเป็นพระ คือ จริยธรรม เป็นที่ปรึกษาด้านจริยธรรม ด้านศาสนา 2) บทบาทเชิงรุกในการดึงเด็กเข้าวัด สร้างรากฐานการปฏิบัติที่ดีสำหรับเยาวชน สร้างความผูกพันต่อพุทธศาสนา เป็นผู้นำทางความคิดของผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ริเริ่มโครงการ หรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้ชาวบ้านนำเยาวชนมาร่วม

2. บทบาทการอบรมสั่งสอน สร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน มีดังนี้ 1) พระควรปฏิบัติภารกิจในการดึงดูดให้เยาวชนเข้าวัด 2) พัฒนาครู พระ สอนศีลธรรมในโรงเรียนให้มีความทันสมัยสามารถพูดคุยกับเยาวชนได้ 3) สอนเรื่องความกตัญญู เน้นความกตัญญูต่อพ่อแม่ญาติผู้ใหญ่ ครูอาจารย์ 4) พัฒนาการดำรงชีวิต รู้จักหน้าที่รู้จักความรับผิดชอบ 5) มีการตระเตรียมในการสอน ในการอบรม 6) สอนแยกแยะเด็กแต่ละวัย แต่ละกลุ่ม ให้ตรงกลุ่ม ตรงประเด็น

3. บทบาทการเทศนาสั่งสอนในวันพระและวันสำคัญ มีดังนี้ 1) ควรเลือกการเทศนาให้เหมาะสมกับสถานที่ ถ้าเทศน์ในโรงเรียนควรมีความสนุกสนาน แต่ถ้าเทศน์ในวัดควรมีความสำรมน่าศรัทธา 2) เทศนาสอดแทรกหลักธรรม หลักศาสนาในชีวิตประจำวัน เนื้อหาสาระรอบตัวตามสถานการณ์ต่างๆ ที่มีความทันสมัยเหมาะกับยุค เหมาะกับวัยเด็กและเยาวชนอย่างมีความน่าสนใจ 3) ใช้หลักจิตวิทยาและนำเสนอแก้ความดีมาสอนเยาวชน แทรกเรื่องเล่า เสริมด้วยนิทาน ยกตัวอย่างบุคคลต่างๆ โดยการสอดแทรกในการสอนแต่ละช่วงให้น่าสนใจ 4) สอนทศกให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เน้นความกตัญญูต่อพ่อแม่ สอดแทรกศีลห้า 5) สอนให้สงบใจ ละเว้นความชั่วทำความดี ยกย่องจิตใจให้สูงขึ้นเพื่อให้หลุดพ้นการติดวัตถุนิยม สอนให้มีภูมิคุ้มกันจากกระแสตะวันตก 6) สอนให้เยาวชนยึดตามแนวทางพระราชดำรัสขององค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 รู้จักตัวตน รู้จักภูมิคุ้มกันจากการหลงไหลของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ เตือนสติเตือนใจ

4. บทบาทในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส มีดังนี้ 1) การสนับสนุนไม่จำกัดรูปแบบ เช่น ทุนการศึกษา ทุนอาหารกลางวัน เครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ ฯลฯ 2) ต้องเน้นการสร้างประโยชน์ที่ตอบโจทย์ตรงตามความต้องการ รวมทั้งให้คำแนะนำแก่เยาวชนผู้ด้อยโอกาส

5. บทบาทในการเป็นแบบอย่างที่ดี มีดังนี้ 1) ตระหนักในสถานะความเป็นพระ ทำหน้าที่พระให้เหมาะสม 2) ศรัทธาในความเป็นพระต้องอยู่ในหลักธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ ดำรงตนในศีล 3) ปฏิบัติตนเหมาะสมเป็นพระ สำรวมระมัดระวัง ไม่ว่าจะเป็นการกิน เดิน ห่มจีวร ที่ต้องสร้างศรัทธาต่อประชาชน 4) ไม่ติดกระแสโลกาภิวัตน์ ไม่ฟุ้งเฟ้อเกินความเหมาะสม มีสิ่งของเท่าที่จำเป็น 5) พฤติกรรมบางอย่าง เช่น สูบบุหรี่ทำได้แต่ไม่ควรให้ใครเห็น ไม่ควรติดลาภยศสักการะที่พิกไม่ควรเป็นห้องที่หรูหรา แต่ควรเหมาะสมกับความเป็นพระ 6) พระต้องมีการพัฒนาตนเอง พระต้องมีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม

6. บทบาทในการบริหารจัดการวัดให้ดึงดูดเยาวชน มีดังนี้ 1) ทำวัดให้มีบรรยากาศที่อบอุ่นเหมือนบ้าน ให้เยาวชนรู้สึกที่วัดเป็นบ้าน รักวัดเหมือนบ้าน 2) จัดพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมของเยาวชน 3) ไม่เน้นสร้างถาวรวัตถุใหญ่โตมาก 4) วัดต้องสะอาด เป็นรมณีสถาน ร่มรื่น สงบใจได้ 5) มีศาสนวัตถุที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา มีป้ายคำคมเตือนใจ 6) ถ้าจะพัฒนาวัดให้ทันสมัยต้องไม่ทิ้งวิถีไทย เน้นสถาปัตยกรรมแบบไทย เน้นวัฒนธรรม สร้างเอกลักษณ์ ภูมิปัญญาจากท้องถิ่นวัฒนธรรมท้องถิ่น วัดที่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุควรรักษาเอกลักษณ์เอาไว้ เน้นการปลูกต้นไม้ในวรรณคดี 7) สร้างวัดเป็นแหล่งเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมในวัดต้องให้เกิดการศึกษาได้ เป็นศูนย์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

วิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาเยาวชน สรุปได้ดังนี้

1. เจ้าอาวาส หมายถึง การมีวิสัยทัศน์ที่ดีของเจ้าอาวาส ภาวะผู้นำระดับสูง มีความชัดเจนในการทำงาน และปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ญาติโยม ทำให้สามารถขับเคลื่อนโครงการพัฒนาต่างๆ ได้

2. ศรัทธาจากญาติโยม ซึ่งมีใช้ญาติโยมที่อยู่บริเวณวัดเท่านั้น เป็นญาติโยมจากต่างถิ่นที่มีความศรัทธาในการทำงานของเจ้าอาวาสและพระในวัด ให้การบริจาคเงินช่วยเหลือ

3. ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือ ร่วมทำบุญ ร่วมงานกิจกรรมของวัด รวมถึงสนับสนุนเงิน และให้ความช่วยเหลือด้านแรงงาน ช่วยเหลืออาหาร สิ่งของต่างๆ มาร่วมในงาน

ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับบทบาทที่เหมาะสมของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบัน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมและเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนโดยใช้หลัก บวร กล่าวคือ บ หมายถึง บ้าน ว หมายถึง วัด และ ร หมายถึง โรงเรียน โดยส่งเสริมให้มีสร้างเครือข่ายระหว่างวัด โรงเรียน และบ้าน ให้มีการทำข้อตกลงความร่วมมือ (MoU)

โรงเรียนกับวัดจะทำให้โรงเรียนกับวัดมีกิจกรรมร่วมกัน วัดและโรงเรียนได้รับประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชน ได้มีบทบาทและมีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันในการปฏิบัติภารกิจ ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนสามารถ นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้พระสงฆ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรทางพระพุทธศาสนา บูรณาการร่วมกันในการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเชิงรุกให้กับ เยาวชนทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ทัวถึง มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดและเหมาะสม กับสภาพสังคมในยุคปัจจุบัน

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้พระสงฆ์เข้าร่วมการประชุม/อบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเป็นการระดมวิธีการถ่ายทอดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเหมาะสมกับสภาพสังคม สภาพการพัฒนาเยาวชน ตลอดจนจนความต้องการและวัยของเยาวชน เพื่อสามารถนำไปใช้ อย่างเหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่

4. ส่งเสริมพระสงฆ์ให้มีความรู้ดีทั้งคดียุติธรรมและศีลธรรมก่อนการปฏิบัติการพัฒนาเยาวชน

5. ส่งเสริมด้านความสามารถในการบรรยาย การปฏิบัติธรรมจะแสดงออกได้อย่างดีซึ่งมีทั้ง ทางทฤษฎีและการปฏิบัติ ที่พัฒนาอย่างส่งผลให้เยาวชนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่

6. ส่งเสริมและสนับสนุนพระสงฆ์ให้มีความพร้อมทางด้านภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษา อังกฤษและภาษาอื่นๆ เพื่อรองรับการเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งในประเทศไทยและ ต่างประเทศ

7. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เป็นศูนย์กลาง ของประเทศ โดยมีความพร้อมทั้งทางด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร หลักสูตร และสื่อ เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเป็นสถาบันในการเพิ่มพูนความรู้แก่พระสงฆ์ จนสามารถนำความรู้ไป ถ่ายทอดอย่างเหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของเยาวชน

8. ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับบุคคล และวัย ของเยาวชนตลอดจนเหมาะสมกับสภาพสังคมในยุคปัจจุบันที่เป็นยุคสารสนเทศที่จะสามารถ เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและเกิดความรู้ ความเข้าใจ จนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต ประจำวันได้

9. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรทางพระพุทธศาสนาควรสนับสนุนงบประมาณให้แก่ วัด/ศูนย์การปฏิบัติธรรม และสถานศึกษาของพระสงฆ์ เพื่อนำไปใช้ในการเผยแผ่หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของเยาวชน โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับ การจัดการในแต่ละสถานที่ ดังเช่น ศูนย์วิปัสสนาไร่เจริญตะวันออก อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เป็นต้น

10. ให้มีการวางนโยบายการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านกิจกรรมของสงฆ์ และงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณให้กิจกรรมของสงฆ์ในการพัฒนาเยาวชน การขาดงบประมาณจะทำให้มีความลำบากในการเดินทาง และทำกิจกรรมการพัฒนาเยาวชน

11. ส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายวิธีการบริหารจัดการวัดให้สอดคล้องกับชุมชนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมให้มีการพัฒนาภูมิทัศน์ของวัดให้เอื้อต่อการพัฒนาเยาวชน

12. การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ให้มีการเพิ่มเติมคำอธิบายรายวิชาด้านคุณธรรม จริยธรรม ในรายวิชาต่างๆ ให้ชัดเจน และนิมนต์พระสงฆ์มาบรรยาย อย่างเป็นทางการเปลี่ยนแปลงนโยบายโรงเรียน หลักสูตร เช่น การสอนวิชาสังคม การแห่เทียนเข้าพรรษา ดำเนินการร่วมกันระหว่างวัดและโรงเรียน

13. ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมทางพุทธศาสนาในการพัฒนาเยาวชน และมีการดำเนินการเป็นเครือข่ายร่วมกันระหว่างสถานศึกษา และนิมนต์พระสงฆ์เข้ามาร่วมกิจกรรมและสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม

14. นโยบายการส่งเสริมให้พระสงฆ์เป็นพระนักสร้างกิจกรรมส่งเสริมคนดีสร้างสรรค์ เช่น โครงการธนาคารความดี โครงการทรัพย์บนดินถิ่นเกิด

อภิปรายผลการวิจัย

แบ่งเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. บทบาทที่เหมาะสมของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบัน ได้แก่ 1) พระควรเป็นที่ปรึกษาด้านจริยธรรมแก่ชุมชนในการแสดงบทบาทเชิงรุกการดึงเด็กเข้าวัด สร้างความผูกพันต่อพุทธศาสนา ตลอดจนเป็นผู้นำทางความคิดให้ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ริเริ่มโครงการ หรือกิจกรรมที่พาเยาวชนเข้าวัด สอดคล้องกับการคิดของพระพัฒนา มณฑล และสุทธิชัย ยังสุข (2554 : 1-2) ซึ่งศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ศึกษากรณีพระครูวิบูลสิทธิธรรม (ตุม จันทขุมโม) พบว่า การพัฒนาชุมชนโดยให้ทำโครงการและกิจกรรมต่างๆ เช่น การอบรมธรรมะ รวมถึงการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมที่ดีของชุมชน ทำให้คนเข้าวัดมากขึ้น มีความซื่อสัตย์ขึ้น การลักขโมยน้อยลง

2) บทบาทด้านการอบรมสั่งสอน สร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนนับเป็นบทบาทที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่ควรพัฒนาของเยาวชนในปัจจุบัน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม เน้นเรื่องความกตัญญู ความรักชาติ การมีสัมมาคารวะ การมีมารยาท ความอ่อนน้อมถ่อมตน การทำความเคารพผู้ใหญ่ การพูดจาดี ความมีระเบียบ วินัย ความอดทน รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอู๋ตม เขยักวงส์ และกนิษฐา เป็นสุวรรณ (2548 : 17-21) เรื่อง เยาวชนพัฒนาตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งเสนอแนวคิดไว้ว่าเยาวชนต้องมีหลักขันธ์ดี ความอดทน หลักกตัญญูกตเวทีและหลักธรรม เพื่อความเจริญมั่นคงและความสงบสุขของบ้านเมือง คือ มีวินัยดี

ได้แก่ ปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อพึงยึดถืออันดีงามเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย สุขุม ความเจริญรุ่งเรืองของสังคมนั้นๆ การพูดดีต่อกัน การใช้วาจาสุภาพไม่ให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น พูดด้วยความหวังดี เจตนาดีต่อกัน ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (2550 : 67) เรื่อง หลักประกันของชีวิตที่พัฒนาต้องมีวินัยเป็นฐานของการพัฒนาชีวิต รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดของวศิน อินทสระ (2549 : 62 - 71) เรื่อง พุทธจริยศาสตร์ที่เน้นหลักเกณฑ์ทางจริยธรรม คือ การไม่โลภและไม่ขโมย การมีสัจจะและความจริงใจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของพระใบฎีกาไพศาล กมฺพสุตฺติ (มงคลทอง) (2555 : 118) เรื่อง บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม พบว่า ประเด็นการสอนและอบรมเยาวชน ต้องเริ่มจากวินัยในใจตน ฝึกฝนตน ให้ใฝ่ดี ไม่ควรให้นักเรียนอยู่ในทฤษฎีหรือวิชาการมากเกินไป และควรให้นักเรียนได้ลงมือทำ หรือแสดงผลงานในด้านต่างๆ ทำให้เกิดระบบการแข่งขันกันปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ การศึกษาของพระครูวิสุทธิธรคุณ (วิชิต วิชิโต) (2554 : 115) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการสอนคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ซึ่งพบว่า การเรียนการสอนที่พระสงฆ์เน้นการบรรยายมากกว่าปฏิบัติ ทำให้นักเรียนขาดความสนใจ ไม่ตั้งใจเรียน ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและผลิตสื่อที่เร้าใจ 3) เป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตนเหมาะสมเป็นพระ ซึ่งการศึกษาของพระครูประสิทธิ์วรการ (ณรงค์ธมฺมสนฺ ทโร) (2554 : ข) เรื่อง ความคาดหวังต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชน : กรณีศึกษาอำเภอลอง จังหวัดแพร่ พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่ในการอบรมสั่งสอน ในการพัฒนาชุมชน และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนแล้ว ยังต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กเห็นด้วย ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าบทบาทด้านการเผยแผ่ศาสนา และการอบรมสั่งสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ซึมซับภาพลักษณ์แห่งความดีความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม การศึกษาของจิรพรรณ นิลทองคำ (2556 : 298) เรื่อง บทบาททุนทางสังคมในการพัฒนาเยาวชนสร้างสรรค์ พบว่า พระสงฆ์ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี หลีกเลี่ยงความชั่ว ปฏิบัติตนให้น่าเคารพ ชี้ทางให้สังคมในเวลาที่ยังคงลุ่มหลง และนอกจากนี้ การศึกษาของสรอง จันทรจับเมฆ (2558, 71) พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเรื่องการไหว้พระสวดมนต์ในพระพุทธศาสนาทำให้จิตใจแจ่มใส ปลอดภัย ปลอดภัยเกิดปัญญา มีสติ และทำให้เกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา แสดงให้เห็นว่าเยาวชนยังมีความเลื่อมใสในการปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา ดังนั้น การแสดงบทบาทที่เหมาะสมของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบันจะทำให้เยาวชนในปัจจุบันได้มีการปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อการพัฒนาตนและการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวต่อไป

2. องค์ประกอบที่ส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบันมี 3 ส่วน ได้แก่ เจ้าอาวาส ศรัทธาจากญาติโยม และประชาชนในชุมชน เมื่อพิจารณาสะท้อนให้เห็นว่าแนวทาง

การพัฒนาเยาวชนตามแนวคิด “บวร” เริ่มเสื่อมถอยลง บ้าน วัด โรงเรียน ไม่ประสานกันซึ่งจะทำให้การพัฒนาเยาวชนในปัจจุบันเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น เพราะ พ่อแม่/ผู้ปกครอง โรงเรียน นับว่าเป็นส่วนสำคัญในการขัดเกลาเยาวชน จากงานวิจัยของจิรพรรณ นิลทองคำ (2556 : 306-307) เรื่องบทบาททุนทางสังคมในการพัฒนาเยาวชนสร้างสรรค์ ประเด็นอิทธิพลทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาเยาวชนสร้างสรรค์ประกอบด้วย 6 ประเด็นสำคัญคือ 1) การพัฒนาของสถาบันครอบครัวด้วยความรักความอบอุ่น 2) การบริหารจัดการของชุมชนด้วยการร่วมมือใจพัฒนา 3) วัฒนธรรมเป็นสิ่งนำทางชีวิต 4) การพัฒนาของสถาบันศาสนาด้วยการปลูกฝังอย่างสร้างสรรค์ 5) การพัฒนาของสถาบันการศึกษาด้วยการสนับสนุนจริงจังและจับใจ 6) การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการอย่างยั่งยืน แต่สิ่งที่น่าสนใจในการค้นพบครั้งนี้คือ พ่อแม่/ผู้ปกครองซึ่งก็คือสถาบันครอบครัว โรงเรียน คือสถาบันการศึกษาไม่ส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ให้แสดงบทบาทได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐยังมองข้ามบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาเยาวชนซึ่งการศึกษาของพระครูประสิทธิ์วิโรจการ (ณรงค์มมสุนทรโร) (2554 : 80) เรื่องความคาดหวังต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชน: กรณีศึกษาอำเภอคลองจังหวัดแพร่พบว่าอุปสรรคการแสดงบทบาทของพระสงฆ์คือสภาพการดำรงชีวิตปัจจุบันมีความเร่งรีบทำให้คนสนใจกิจกรรมด้านการพัฒนาเยาวชนน้อยลง และการศึกษาของ พระครูปลัดสำรวย สิริสาโร (ช่างกระโทก) (2556 : 86) เรื่องบทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1) ปัญหาความช่วยเหลือ ความร่วมมือที่เพียงพอ และยังไม่เป็นรูปธรรม 2) ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานและอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่ไม่เพียงพอ ส่วนราชการยังไม่ให้ความสำคัญมากนัก รวมทั้งสื่อในปัจจุบันนำเสนอประเด็นต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเยาวชน นอกจากนี้การศึกษาของนุชรรัตน์ นุชประยูร (2559 : 93) เรื่องการศึกษาพฤติกรรม จริยธรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันของนักศึกษา เขตอำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานี พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตทางบวกที่พบมากที่สุด คือ การเยี่ยมชมเว็บไซต์ด้านข่าวสาร ด้านบันเทิง ดูหนัง ฟังเพลง และการศึกษา ไม่ได้กล่าวถึงการเยี่ยมชมเว็บไซต์ทางด้านธรรมะ จากสภาพที่กล่าวมาจึงเห็นได้ว่าเป็นหน้าที่ของทุกฝ่าย ทั้งพ่อแม่ ครูอาจารย์ หน่วยงานภาครัฐ ฯลฯ ที่ต้องร่วมกันในการพัฒนาเยาวชน ไม่ควรปล่อยให้เป็นที่ของพระสงฆ์เพียงฝ่ายเดียว

3. ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับบทบาทที่เหมาะสมของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบัน คือ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมและเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนโดยใช้หลัก บวร กล่าวคือ บ หมายถึง บ้าน/ว หมายถึง วัด และร หมายถึง โรงเรียนโดยส่งเสริมให้มีสร้างเครือข่ายระหว่างวัด โรงเรียน และบ้าน ซึ่งพระใบฎีกาไพศาล

กมลพิสิริ (มงคลทอง) (2555) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม พบว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ครู ผู้ปกครอง และพระสงฆ์ต้องร่วมกันสอนและอบรมเยาวชน 2) ส่งเสริมพระสงฆ์ได้มีความรู้ดีก่อนการปฏิบัติการพัฒนาเยาวชน พระครูวิสุทธิสรคุณ (วิชิต วิจิโต) (2554) ทำการวิจัย เรื่องบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการสอนคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี พบว่า เนื้อหาที่พระสงฆ์นำมาสอนไม่สอดคล้องกับหลักสูตร ด้านเทคนิคการสอน พระสงฆ์ขาดทักษะการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน พระสงฆ์บรรยายเนื้อหามากกว่าการสอนที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้วิธีการสอนแบบเดิม ไม่น่าสนใจเรียน พระครูวิเวกวราภรณ์ (ประสิทธิ์ สุวานวโร) (2555) ทำการวิจัย เรื่องบทบาทของพระธรรมทูตที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ปัญหาและอุปสรรค พระธรรมทูตบางรูปไม่ค่อยมีการสวด หรือการยกตัวอย่างเปรียบเทียบ เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจได้มากขึ้น 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับบุคคล และวัยของเยาวชนพร้อมทั้งเหมาะสมกับสภาพสังคมในยุคปัจจุบันที่เป็นยุคสารสนเทศ พระครูวิสุทธิสรคุณ (วิชิต วิจิโต) (2554) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการสอนคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี พบว่า ด้านสื่อการสอน พระสงฆ์ขาดการนำสื่อการสอนที่ทันสมัยมาใช้ประกอบการเรียนการสอน พระสงฆ์ขาดทักษะในการผลิตสื่อที่ทันสมัยโดยเฉพาะสื่อที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี พระครูประสิทธิ์วิการ (ณรงค์ธมมสุนทรโร) (2554) ทำการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชน : กรณีศึกษาอำเภอลอง จังหวัดแพร่ พบว่า พระสงฆ์บางรูปไม่มีทักษะในการใช้สื่อสมัยใหม่เพื่อหาข้อมูล

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาด้านบทบาทที่เหมาะสมของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบัน พบว่า พระสงฆ์ควรแสดงบทบาทหลายด้านในการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบันเชิงรุก เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น การอบรมสั่งสอน สร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนซึ่งควรปฏิบัติในเชิงรุก เน้นการสอนเรื่องความกตัญญู การเทศนาสั่งสอนสอดแทรกหลักธรรม หลักศาสนาในชีวิตประจำวัน เนื้อหาสาระรอบตัว ตามสถานการณ์ต่างๆ ที่มีความทันสมัยเหมาะสมกับยุค เหมาะกับวัยเด็กและเยาวชนทำให้น่าสนใจ การปฏิบัติตนในเหมาะสมกับการเป็นพระสงฆ์ เป็นต้น

1.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายจากการวิจัยเป็นข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักพระพุทธศาสนา โรงเรียน รวมถึงรัฐบาลในการพิจารณาและบริหารงบประมาณ

ที่เอื้อต่อการทำงานของพระสงฆ์ รวมถึงส่งเสริมให้ภาคส่วนต่างๆ เช่น บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ได้มีการทำงานร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนาเยาวชนในปัจจุบันเกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในบทบาทของกลุ่มอื่น โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว ในประเด็นที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทพ่อแม่/ผู้ปกครองที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเยาวชนยุคปัจจุบันให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและคุณธรรม

2.2 ควรศึกษาบทบาทที่เหมาะสมด้านการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบันของพื้นที่อื่นเพื่อการเปรียบเทียบและเป็นแนวทางการบริหารจัดการสถาบันศาสนา และการพัฒนาเยาวชนต่อไป

บรรณานุกรม

- จีรพรรณ นิลทองคำ. (2556). **บทบาททุนทางสังคมในการพัฒนาเยาวชนสร้างสรรค์.** วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เตชปญโญ ภิกขุ. (2557). **ทำไมคนไม่เข้าวัด.** ค้นเมื่อ 25 เมษายน 2558, จาก <http://www.whatami.net/lum/lum30.html>.
- นุชรรัตน์ นุชประยูร. (2559). การศึกษาพฤติกรรม จริยธรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวัน ของนักศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.** 10(2) : 93-101.
- พงศธร พิเศษฐิติศิลป์. (2556). แนวทางการประยุกต์ใช้ปียวจาในครอบครัวสังคมไทย. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.** 6(2) : 58-71.
- พระครูประสิทธิ์วิจารณ์ (ณรงค์มมสนุทโร). (2554). **ความคาดหวังต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคriminalที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชน : กรณีศึกษาอำเภอคลอง จังหวัดแพร่.** วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระครูวิเวกวราภรณ์ (ประสิทธิ์ สุานวโร) (2555) ทำการวิจัย เรื่อง **บทบาทของพระธรรมทูตที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์.** วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระครูวิสุทธิสรคุณ (วิจิต วิจิตโต). (2554). **บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการสอนคุณธรรมจริยธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี.** วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระใบฎีกาไพศาล กมฺพฺสิริ (มงคลทอง). (2555). **บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ในจังหวัดนครปฐม.** วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระวัฒน์ มณฑอง และสุทธิชัย ยั่งสุข. (2554). **รายงานวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ศึกษากรณี : พระครูวิบูลสิทธิธรรม (ตุม จนทชฺโม) วัดหนองพะยอม ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก.** ค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2559, จาก http://www.social.nu.ac.th/th/paper/IS/2554/2554_55.pdf.
- วศิน อินทสระ. (2549). **พุทธจริยศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร : ธรรมดา.

- สถาบันรามจิตติ. (2558). **ข้อมูลโครงการ Child Watch แสดงภาวะการณ์จังหวัดราชบุรี ปี 2551-2552.** ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2558, จาก <http://www.childwatchthai.org>.
- สปริงนิวส์. (2555). **ตำรวจตามล่ามือโพสต์คลิปเด็กมีเชือกขังในโรงหนัง.** ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2558, จาก <http://news.springnewstv.tv/15946/>.
- สราง จันทร์จับเมฆ. (2558). **ทัศนคติต่อการไหว้พระสวดมนต์ของนักเรียน : โรงเรียนนครนนท์วิทยา 4 (วัดบางแพรกเหนือ) ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. 9(1) : 65-74.**
- สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2550). **พระโฆวาทสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชและธรรมอนุชชีวัตพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต).** กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.
- สุวิชา เป้าอารีย์. (2556). **พระสงฆ์กับวัตถุนิยม.** ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุดม เขยกีวงศ์ และกนิษฐา เป้นสุวรรณ. (2548). **พระธรรม.** กรุงเทพมหานคร : แสงดาว.
- manager online.(2556). **นศ.เทคนิคยกพวกตีกัน ค้นเจออาวุธเพียงบ.** ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2558, จาก <http://www.manager.co.th/Crime/ViewNews.aspx?NewsID=9560000086566>.
- matchon online.(2555). **อีกแล้ว!แก๊งกลุ่มวัยรุ่นควบ จยย.ไล่กวาดยิงกัน สาดกระสุนใส่ร้านอาหารคนนั่งกินตาย 1 เจ็บ 3 เบ็นซ์พรุณ.** ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2558, จาก http://www.matchon.co.th/news_detail.php?newsid=1339719424&grpId=&catid=19&subcatid=1905.